

AKTUALIJOS

DVIDEŠIMT SEPTINTIEJI LEIDIMO METAI

2018 Sausis Nr. 1 (288)

Lietuva

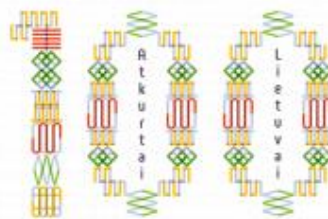
TU BUVAI išdidi ir galinga
 Kunigaikščių plati Lietuva,
 Kai drebėjo totoriai, Maskva,
 Ir lenkai, ir kryžiuočiai karingi.
 Ta galybė išsprūdusi dingo –
 Nukamavo nelygi kova –
 Ir buvai prislėgta, nelaiminga
 Kruvinų baudžiovų Lietuva.
 Atsikėlei graži ir džiaugsminga,
 Nors paplūdus kraujuos, bet laisva.
 Iš vergijų išėjus gyva,
 Tujen eisi gyvenimo vingiais
 Vis laisva, išdidi ir galinga
 Amžinų amžina Lietuva!

Jonas Aistis

Brangūs skaitytojai,

Garsus amerikiečių rašytojas Hal Borlad yra kadais pasakęs, kad „nė viena žiema netrunka amžinai, nė vienas pavasaris nepraleidžia savo eilės“. Ir tikrai, 1918 m. vasario 16-tąją Lietuvai išaušo pavasaris. Deja, be skaudžių trukdžių neapsieita – daug dar išgyvenimų teko mūsų šalelei patirti iki pat nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. kovo 11 d. Ir dar vėliau. Tačiau

drąsių senelių, tėvų ir mūsų visų - pilietiškų, tėvynę mylinčių žmonių dėka - atlaikėme sunkius išbandymus (prisiminkime skaudžius Sausio 13-tosios įvykius) ir išsaugojome Lietuviškąjį pavasarį. Jau netrukus - vasario 16 d. Lietuvos Respublika švęs savo jubiliejų - Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį. Šokime, švęskime, džiaukimės laisva ir galinga Lietuva - tai didi diena mūsų visų istorijoje.

Pagarbiai, Romualdas Nemanius

ŠIAME NUMERYJE:

2	Socialinę depresiją ir emigraciją siūlome gydyti ekonominėmis priemonėmis
3	Dr. N. Kasiliauskas: kolektyvinė sutartis – nau- da ir darbdaviams, ir darbuotojams
4	„Sodra“ pradėjo mokėti 7 proc. didesnes pensijas
5	Bundanti visuomenė – grėsmė profsąjungoms ar politikams?
6	Pasijuokime

Gimimo dienos proga sveikiname

Tarybos narius Edvardą Guogą ir Ingridą Sandienę; Moterų komiteto pirmininkę Violetą Žasinienę ir Revizijos komisijos narį Vaidą Čypą!

Socialinę depresiją ir emigraciją siūlome gydyti ekonominėmis priemonėmis

Į gatves išėję medikai parodė tikro mūsų žmonių gyvenimo ir nuotaikų realijas. Net ir turėdami darbus žmonės nepragyvena iš mažų atlyginimų, juos slegia nuolatinis neteisybės ir kartėlio jausmas. Jauni, darbus turintys priversti masiškai emigruoti, nors išėję į protesto akcijas – aiškiai pasakė – „norim dirbti čia“.

KĄ MES SIŪLOME? Deja, daug žadėję valdantieji taip ir nesiryžo reformuoti mokesčių sistemos, formuodami biudžetą ciniškai suskirstė žmones į reikalingus ir ne taip reikalingus valstybei. Prokurorams ir specialiųjų tarnybų pareigūnams atseikėjo liūto kašnius – padidinę algas keliais šimtais eurų, tuo tarpu daugybę viešojo sektoriaus darbuotojų paliko ir toliau gyventi nusivylime patrupinę jiems po kelis eurus per mėnesį. Medikai, mokslininkai, dėstytojai, mokytojai pavargę laukti kol kainos sustos kilę priversti toliau burtis į sąjūdžius, protesto akcijas, reikalauti išgyvenimui būtino atlygio. Šimtai tūkstančių žmonių tyliai ir kantriai išgyvena šią neteisybę gyvendami nuo atlyginimo iki atlyginimo.

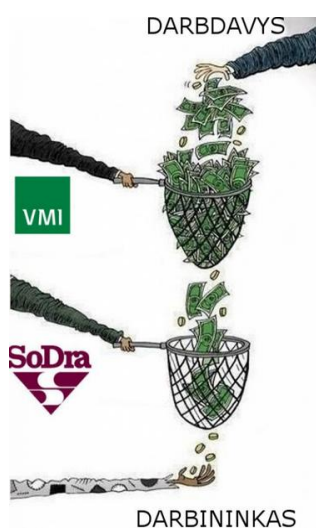
Pagal biudžeto perskirstomo bendrojo vidaus produkto dalį vis dar atsilikame nuo Estijos, esame tik greta Latvijos. Ekonomistai įspėja, kad nepadarytos struktūrinės reformos gali ilgainiui paversti Lietuvą pasroviui plaukiančia šalimi. Iš esmės Lietuvai reikia pertvarkyti mokesčių sistemą ir geriausia tai pradėti nuo kintančio gyventojų pajamų mokesčio, taikomo visoms pajamoms.

Taip ekonominėmis priemonėmis grąžintume solidarumo ir socialinio teisingumo jausmą mūsų visuomenei. Gaila, kad solidarumo sąvoką politikai jau diskreditavo panaudoję per krizę nurėždami biudžetiniame sektoriuje dirbančių žmonių algas. O dabar taip ir nesuranda pinigų joms atkurti. Augant ekonomikai ir turint perteklinį biudžetą vertėtų pagalvoti apie didesnę ir teisingesnę jo perdalijimą, tuo tarpu dabartinė mokesčių sistema, užuot suvaidinusi teigiamą vaidmenį mažinant pajamų nelygybę, toliau didina atskirtį, didina nedidelės grupės visuomenės narių sukauptą kapitalą, o mažai uždirbantieji priversti mokėti pačius didžiausius mokesčius.

Pasak 2016 metų statistikos, būtent mažas ir vidutines pajamas gaunantys žmonės sumoka didžiausius mokesčius nuo gaunamų pajamų. Tuo tarpu dideles ir labai dideles pajamas uždirbantys Lietuvoje moka perpus mažesnius mokesčius – dėl įvairių lengvatų ir išimčių iškraipytos mokesčių sistemos.

Seime įregistravome įstatymo projektą, kuriuo siūlome sumažinti arba visiškai panaikinti gyventojų pajamų mokesčius mažiausias pajamas gaunantiems žmonėms. Tai yra, minimalią mėnesio algą prilyginti neapmokestinamajam pajamų dydžiui. Gaunantiems iki 1500 eurų taikyti 14 procentų pajamų tarifą. Pajamoms nuo 1500 iki 2500 eurų siūlome 19 proc. tarifą. Pajamoms nuo 2500 iki 3500 eurų – 24 proc. tarifą. Pajamoms viršijančioms 3500 eurų – 29 proc. tarifą.

Siūlomas gyventojų pajamų mokestis:

- $MMA = NPD = 0$ proc.
- iki 1500 Eur – 14 proc.
- nuo 1500 iki 2500 Eur – 19 proc.
- nuo 2500 iki 3500 Eur – 24 proc.
- nuo 3500 Eur – 29 proc.

Svarbu yra tai, kad kiekvienas tarifas būtų taikomas ne visoms pajamoms, o tik tai daliai pajamų, kuri viršija nubrėžtą ribą. Pavyzdžiui, jeigu žmogus uždirba 2000 eurų (neatskaičius mokesčių). Tai daliai pajamų iki 1500 eurų būtų taikomas 14 proc., o likusioms pajamoms nuo 1500 iki 2000 eurų būtų skaičiuojamas 19 proc. tarifas.

Dabar pajamoms taikomas 15 proc. tarifas visiems darbuotojams, kiek jie beuždirbtų. Įgyvendinus mūsų siūlymus, daugelis žmonių, gaunančių mažus ir vidutinius atlyginimus, pajustų ir mažesnių mokesčių naudą eurais. Tik maždaug per 1900 eurų gaunantis asmuo pajustų palaipsnį mokesčių didėjimą. Na, o gaunantiems dideles pajamas, siekiančias kelis ar kelias dešimtis tūkstančių per mėnesį, galima būtų prisiminti apie solidarumą ir didesnę prisidėjimą prie visuomenės ir mūsų visų gerovės.

Dar vienas svarbus dalykas yra tai, kad progresiniai gyventojų pajamų mokesčio tarifai ir neapmokestinamas pajamų dydis būtų taikomi visoms pajamoms – ir darbo užmokesčiui, ir verslo pajamoms, taip pat pajamoms iš nuomos, vertybinių popierių ar akcijų.

Valdantieji paskelbė, kad nuo šių metų mokės vaiko pinigus visiems vaikams teisingumo jausmo visuomenėje tikrai nesustiprino, kai vaikus auginantiems ir dirbantiems tėvams nustojo taikyti papildomą neapmokestinamą pajamų dydį (PNPD). Dirbantys tėvai neteko panašiai pajamų per mokesčius, kiek jiems paskirta per vaiko išmokas, dabar žmonių praminta „vaiko išmalda“, nes šių pinigų jie turi dar paprašyti.

Parengta pagal Rasos Budbergytės, Seimo narės ir LSDP pirmininko pavaduotojos, straipsnį lsdp.lt portale

Dr. N. Kasiliauskas: kolektyvinė sutartis – nauda ir darbdaviams, ir darbuotojams

Kolektyvinės derybos ir kolektyvinių sutarčių sudarymas pastaraisiais mėnesiais yra viena „karščiausių“ temų Svarbiausius šių sutarčių sudarymo aspektus, numatytus naujajame Darbo kodekse, paprašyta pakomentuoti darbo teisės eksperto, advokatų profesinės bendrijos „Triniti“ nario dr. Nerijaus Kasiliausko.

Pasak advokato, naujasis Darbo kodeksas nustato, kad informavimo konsultavimo procedūras vykdo darbo tarybos, kurios renkamos įmonėse turinčiose 20 ir daugiau darbuotojų ir ku-

riose nėra profesinės sąjungos, arba jeigu profesinės sąjungos narių skaičius yra mažesnis nei 1/3 visų įmonės darbuotojų.

„Tačiau darbo taryboms nesuteikta teisė derėtis dėl klausimų, reglamentuotinių kolektyvinėje sutartyje, o juo labiau pasirašyti kolektyvines sutartis“, – įspėja N. Kasiliauskas.

Jis taip pat pažymi, jog Darbo kodeksas numato, kad tik profesinė sąjunga turi teisę vesti kolektyvines derybas su darbdaviu ir sudaryti kolektyvines sutartis, taigi be įsteigtos pro-

Todėl siūlomame įstatymo projekte numatyta vaikus auginantiems tėvams šalia vaiko išmokos taikyti ir PNPD – tuo galėtų pasinaudoti ir individualia veikla besiverčiantys žmonės, kurie tokios mokesčių lengvatos anksčiau neturėjo. Šiuo atveju, solidarumas turėtų būti visų vaikus auginančių ir dirbančių tėvų atžvilgiu. Taip pat siūlome veiksmingiau naudoti mokesčių mokėtojų suneštas viešąsias lėšas, įtvirtinant nuostatą, kad PNPD būtų taikomas tik mažas, vidutines ir šiek tiek didesnes pajamas gaunančioms šeimoms.

Kalbėdama apie solidarumą ir socialinį teisingumą viliuosi, kad progresiniai mokesčiai galėtų mūsų žmones bent kiek sulaikyti kraunantis lagaminus emigracijai į užsienį.

Juk tyrėjai teigia, kad rekordinę emigraciją iš Lietuvos lemia ne vien ekonominės priežastys, bet ir netolygus ekonominės gerovės pasiskirstymas. Žmonės bėga nuo socialinės neteisybės, dėl psichologinių priežasčių, kai sąžiningai dirbdami, įgiję išsilavinimą ir gebėjimus, jie čia vis tiek priversti kapstyti ant skurdo ribos. Deja, tuo pat metu Lietuvoje kvapą gniaužiančius pavyzdžius, kaip be didelių pastangų kažkam kapitalas krauna dar didesnius kapitalo kalnus, kurie tampa neliečiamais socialinio atotrūkio simboliais.

fesinės sąjungos to nepavyks padaryti.

„Įmonės kolektyvinėje sutartyje galima derėtis dėl terminuotų darbo sutarčių sudarymo, darbo sąlygų keitimo, atleidimo iš darbo pagrindų ir tvarkos, papildomų socialinių garantijų, darbo užmokesčio, atostogų suteikimo tvarkos, darbo laiko ir kita“, – priduria darbo teisės ekspertas.

Be to, svarbu, kad kolektyvinės sutartys taikomos darbuotojams – jas sudariusių profesinių sąjungų nariams. Jei profesinė sąjunga ir darbdavys susitaria dėl darbdavio lygmens ar darbuotojų lygmens kolektyvinės sutarties taikymo visiems darbuotojams, ji taikoma visiems darbuotojams, jeigu ją patvirtina visuotinis įmonės darbuotojų susirinkimas ar konferencija.

„Beje, nesant darbdavio lygmenyje veikiančios profesinės sąjungos kolektyvinę sutartį sudaro šakos profesinė sąjunga, kuri buvo įgaliota vesti derybas dėl darbdavio lygmens kolektyvinės sutarties, ir darbdavys. Tokia kolektyvinė sutartis taikoma visiems darbdavio darbuotojams, jeigu ją patvirtina

visuotinis darbdavio darbuotojų susirinkimas“, – aiškina advokatas.

„Kolektyvinėse sutartyse nacionaliniu, šakos, teritoriniu lygmeniu įtvirtintomis darbo teisės normomis galima nukrypti nuo Darbo kodekse ar kitose darbo teisės normose nustatytų imperatyvių taisyklių, išskyrus taisykles, susijusias su maksimaliuoju darbo ir minimaliuoju poilsio laiku, darbo sutarties sudarymu ar pasibaigimu, minimaliuoju darbo už-

mokesčiu, darbuotojų sauga ir sveikata, nediskriminavimu, jei kolektyvine sutartimi pasiekiamas darbdavio ir darbuotojų interesų pusiausvyra“, – pažymi N. Kasiliauskas.

Teisininkas primena, kad kolektyvinė sutartis galioja ne ilgiau kaip ketverius metus arba iki joje nurodyto termino, o iki DK įsigaliojimo (2017 m. liepos 1 d.) sudarytos kolektyvinės sutartys galioja pagal iki naujojo Darbo kodekso įsigaliojimo galiojusią teisės aktų nuostatas, bet ne ilgiau kaip iki 2019 m. sausio 1 d.

Parengta pagal lpsk.lt informaciją

„Sodra“ pradėjo mokėti 7 proc. didesnes pensijas

„Sodra“ pradėjo mokėti indeksuotas pensijas. Beveik 7 proc. didesnės pensijos šią savaitę pasieks daugelį gavėjų, kuriems pensijos pervedamos į banko sąskaitas. Iki šio mėnesio 26 dienos didesnių pensijų sulauks ir visi kiti, kuriems jos pristatomos į namus.

Nuo šių metų pradžios indeksuotos visos pensijos – ne tik senatvės, bet ir netekto darbingumo (invalidumo), našlių, našlaičių, o indeksuotos išankstinės pensijos bus mokamos nuo vasario. Vidutinė senatvės pensija turint būtinaį stažą, kuri, praėjusių metų pabaigoje siekė beveik 302 eurus, dėl indeksavimo padidėjo maždaug 21 euru.

„Sodros“ duomenimis, apie 70 tūkst. pensininkų, turinčių būtinaį stažą, gaus nuo 10 iki 15 eurų didesnes pensijas. Daugiau nei 220 tūkst. senjorų pensijos didėja nuo 15 iki 20 eurų, dar maždaug tiek pat senjorų, turinčių būtinaį stažą, pensijos išauga daugiau nei 20 eurų. Tai ne vienintelis pensijos didinimas šiemet.

Pensijos didės ir po perskaičiavimo. Šiemet pensijos turėtų dar kartą papildomai padidėti ir dėl perskaičiavimo į taškus. Tai, kiek didės pensija, nulems senjoro sukauptas stažas. Jeigu jis bent viena diena bus ilgesnis nei 30 metų, pensija didės.

„Iki šių metų rugsėjo pensijas visiems senjorams perskaičiuosime, pritaikydami jas naujai apskaitos vienetų (taškų) sistemai. Dėl to turintiems daugiau negu 30 m. draudimo stažą senatvės pensija dar papildomai padidės – kam dviem, kam keturiais, o kam ir dešimčia eurų. Noriu pabrėžti, kad dėl šio perskaičiavimo pensijos niekam nesumažės, o padidės maždaug trims iš keturių senatvės pensijos gavėjų“, – sako „Sodros“ direktorius Mindaugas Sinkevičius.

„Sodra“ senatvės pensijas pradės perskaičiuoti gegužę, kai gaus visus duomenis apie gyventojų turėtas draudžiamąsias pajamas 2017 metais. Kiekvieno senjoro pensija bus perskaičiuojama individualiai ir kiekvienas asmeniškai gaus laišką apie naują pensijos dydį.

Dėl to, kad „Sodra“ turės perskaičiuoti visų 600 tūkst. senatvės pensijų gavėjų pensijas, perskaičiuotos pensijos žmonės pasieks skirtingu laiku. Vieni pensininkai didesnių pensijų sulauks gegužę, kiti – birželį, liepą ar rugpjūtį, bet ne vėliau kaip rugsėjį jos bus perskaičiuotos visiems gavėjams. Svarbu žinoti, kad žmogus ne tik nuo to mėnesio, kai jam bus perskaičiuota pensija, gaus didesnę sumą. Dėl perskaičiavimo pensija padidėja nuo sausio, nors pradedama mokėti nuo to mėnesio kai bus perskaičiuota. Susidariusį skirtumą nuo sausio iki perskaičiavimo mėnesio senjorai gaus vienkartinę išmoka.

Pensijas indeksuos kasmet. Po pensijų indeksavimo ir perskaičiavimo vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, šiemet bus padidėjusi maždaug 30 eurų – vidutiniškai 21 euras dėl indeksavimo ir 9 eurai dėl perskaičiavimo į taškus – ir sieks 332 eurus. Indeksuotoms ir perskaičiuotoms pensijoms mokėti šiemet „Sodros“ biudžete numatyta 230 mln. eurų daugiau.

Nuo šiol pensijos bus indeksuojamos kiekvienų metų pradžioje. Kiek jos didės, priklausys nuo esamų ir prognozuojamų darbo užmokesčio fondo pokyčių. Kiek vidutiniškai augs ekonomika ir gyventojų darbo užmokesčio fondas, tiek vidutiniškai kasmet didės ir pensijos. Jeigu vėl ištiktų sunkmetis ir užmokesčio fondas mažėtų, pensijų mažinimo galimybės naujasis pensijų įstatymas nenumato.

Parengta pagal lpsk.lt informaciją

Bundanti visuomenė – grėsmė profsajungoms ar politikams?

Pastarosiomis savaitėmis stebime svarbų reiškinį Lietuvoje – pavargę laukti valdžios pažadų išpildymo, į sąjūdį susibūrę medikai pareikalavo padidinti atlyginimus. 2016 m. vasarą taip pat matėme spontaniškai gimusį pasipriešinimą valdžios sprendimams – prie Vyriausybės palapinių miestelių įkūrė Darbo kodeksu nepatenkintas jaunimas. Panašios iniciatyvos matyti ir sąjūdyje „Už Lietuvos miškus“.

Natūralu, kad žmonės, pamatę tokius sąjūdžius, užduoda klausimą – ką veikia profsajungos? Kodėl jos taip nekovoja, kaip tai daro medikai? Šiuos visuomeninius judėjimus stebiu su didžiuliu susidomėjimu. Neslėpsiu, mane džiugina žmonių ryžtas patiems eiti ir ginti savo interesus.

LPSK šiuo metu vienija beveik 30 įvairių sričių profesinių sąjungų, kurios telkia daugiau kaip 50 tūkstančių narių. Kai kuriose įmonėse, pavyzdžiui AB „Achema“, profesinei sąjungai priklauso daugiau kaip

pusė visų darbuotojų. Nepaisant to, kad visoms profesinėms sąjungoms Lietuvoje priklauso daugiau žmonių negu partijoms, valdantieji pastaruosius kelerius metus stengėsi menkinti ir profesines sąjungas. Ką gavome? Natūralų žmonių nepasitenkinimą. Išreikštą garsiai ir ryžtingai.

Mes stipriai palaikome tokias iniciatyvas. Jos naudingos visiems, nes parodo, kad galima pasiekti pokyčių. Vis tik tam reikia ne pavienio pabambėjimo savo darbo vietoje, kai niekas negirdi, ir ne piktų ko-

mentarų po straipsniais naujienų portaluose. Tam reikia vienybės. Ir kantrybės.

„Išmušti“ vien didesnius atlyginimus keliomis akcijomis yra gerai, tačiau ar to pakanka? Profesinės sąjungos kasdien dirba gindamos darbuotojų interesus. Tik šis kasdienis darbas nėra toks pastebimas. Mažai kam įdomu stebėti ilgas derybas dėl nuręztų premijų, debatus siekiant didesnių garantijų kiekvienam įmonės darbuotojui ar sudėtingus procesus, apginant neteisingai nubastą žmogų. Ilgos darbo

valandos nagrinėjant teisės aktus ir derantis su darbdaviais dėl kolektyvinių sutarčių, darbo užmokesčio suvienodinimo gamyklose ar tolygesnio krūvio paskirstymo mokyklose, taip gerai nesimato. Matosi tik aštrios akcijos, griausmingi pažadai streikuoti, kruvini sparnai ir basi pareigūnai. Gaila, kad apskritai prireikia griebtis tokių akcijų. Jos yra aiškus ženklas, kad valdžia nenorėjo kalbėtis taikiai.

Taip ir su medikų sąjūdžiu. Puiku, kad šie protingi ir inteligentiški žmonės ėmėsi aktyvių veiksmų. Mes juos palaikome ir tikimės, kad sulauksime tokio pat palaikymo, jei mums reikės garsiai valdžios pareikalauti laikytis savo pažadų.

Norėtume sulaukti ir daugiau tokio darbuotojų aktyvumo. Ne kartą esame įrodę – masiškumas ir vieningumas yra rimta jėga. Taip pat kaip ir stiprios

derybos. Nuolatinis spaudimas darbdaviams, primenant, kad gerovę kuria visa komanda – ne tik akcininkai ir vadovai, ne tik ministerijos ir institucijos, ne tik viršininkai ir generolai.

Dėl to mane ir džiugina tokios spontaniškos žmonių akcijos. Jas vertinu ne kaip konkurenciją profesinėms sąjungoms, o kaip naują sąmoningumo lygį. Tai, tikiu, pasitarnaus visų Lietuvos žmonių gerbūviui.

Artūras Černiauskas. Parengta pagal lpsk.lt informaciją

PASIJUOKIME

Ar padovanojai ką nors savo žmonai per Naujuosius?

- Taip, kailinius.

- O ji tau?

- O ji kaip visada – dar vienus gyvenimo metus.

Šeimininkė priekaištauja netikėtai užklupusiems svečiams :

- Na kaip jūs taip nieko nesakę užgriuvote? Galėjote bent prieš pusvalandį paskambinti...

- Na, bet mes norėjom nors kartą jus namie rasti!

Restorano klientas padavėjai:

- Aš mielai palikčiau jums arbatpinigių, bet turiu tik penkių eurų banknotą.

- Nieko tokio pone, kai kurie žmonės duoda dar mažiau.

Grįžta vyras namo. Sako žmonai:

- Brangioji, šiandien tavo gimtadienis, neplauk indų... Rytoj išplausi.

Žmona valgo sumuštinį, vyras:

- Juk sakei, kad nebevalgysi po šešių?

- Šitas šeštas, daugiau nebevalgysiu.

- Sveikas, kur čia taip šiaušį vidury dienos?

- Į kirpyklą.

- Darbo metu?

- Kadangi man plaukai ataugo, kol aš buvau darbe, tai ir kirptis turiu darbo metu.

Ruošė, redagavo, maketavo ir spaudė Lietuvos visuomeninių paslaugų profsąjungų federacija
Pirmininkas mob. 8 68708235; buhalterė mob. 8 68434189; LVPF.Nemanius@gmail.com;
Adresas: 2600 J. Jasinskio 9, 01111 Vilnius; LPSK teisininkas Manvydas Pilka 84050270.
Išeina kartą per mėnesį. Apimtis: 1 spaudos lankas. Tiražas 200 egz.
Teisingumo ministerijos leidimas Nr. 257